

Табыс көзін тапқан Төртүй

Ерлан Қабылтаев пен Ержан Шайкенов

Қызыл дән қырманға түсіпти

Қыркүйек айында Шідерті өзені бойындағы ауылдардың қырмызыдан құлпыра түсетін әдегі. Су деген тіршілік көзі емес пе, Шідерті өзенінің арна-арнасы суға толғалы айналадағы өсімдіктер де жанданып, Жер-Ана әлі де гүлділ көйлек киген кейінде.

Береке-ырыстың коржынына толтыра келетін қыркүйек - шаруаның қыскы азығын қамдайтын дер шағы. Откен жазды жер емшегін еміп күнелтетін қарапайым шаруа үшін қолайлы болды деуге келмес. Жауынсыз жаз өз дегенін істеген соң, бұрынғыдан емес, жем-шөптің шығымы азайды. Эйтсе де, өзен жағалаған ауылдар ширақ қимылдарап, суды қәдеге жаратып білгендіктің арқасында табиғаттан өзіне қажетіне қол жеткізді.

Жақын қундері жолымыз түсіп, Екібастұз

картоптан басқа да қекөністер: кияр, қырыққабат, баклажан, қызанак өсіріп, қыста қызығын көреді. «Екібастұздағы «Шахтер» дүкенінде қекөніс сататын бөлімі міншілік бар. Онда картопты басқа базарлардан 5-10 теңге арзанға сатуға тырысамыз. Сонымен бірге, біздін картоп муниципалдық базарға шығарылады», - дейді ол.

15 га картоп егіп, әр гектарынан 30 тоннадан өнім алған шаруашылық бірнеше жылдан бері тұрқаты жұмыс істеп келе жатқан Рұстем Қасымов, Бейбіт Сағымбаев, Мадияр Құсайынов сияқты қажырлы жігіттердің арқасында тасы өрге домалап тұр. Жұмыскер қыз-жігіттерге күніне 800 теңгеден жалақы төленіп, азық-түлік бөлінетін көрінеді.

Алystan ағарандаған Кіші Ақжар жакқа бетін бере орналасқан қос маңы қым-куыт тіршілік. Картоп өсіруге керекті техника да осында шоғырланған. Дәл қасынан көрбез қыздай бүраташып Шідерті өтіп бара жатыр. Шынымызды айтсақ, қыста тоңып келгенде ыстық табада шығылдал табетінді ашатын картоп жарықтықтың мұндай үлкен алқапта есүін алғаш көрүміз.

-Картопты өзен суымен қалай суарасыздар? -
дайміз бәрін білгі-
міз келіп.

Ержан
Шайке-
нов

Ерлан Қабылтаев пен Ержан Шайкенов

-Ержан басқаратын «Айбек» шаруа қожалығы мектеп окушыларын жыл сайын қысқы азық-түлікпен толық қамтамасыз етіп келеді. Жақындаған ғана балаларға қыстық ұн, күнбағыс майы, картоп, кияр мен қызанак жеткізілді. Окушылардың қыскы ішіп-жемі толық әзір, - деді бізге округ экімі Ерлан Жаңбыртайұлы.

Шаруаның шебі үолі

Ерлан Қабылтаевтан тағы сұрастрырып білгеніміз, атальыш округте лиманның қызығын көріп отырған 32 шаруа қожалығы бар. Солардың арқасында ауыл биыл шөптен тапшылық көрген жок. Әсіресе «Ауыл», (Ибрағим Өсербаев), «Ақжар» (Жаңабай Құсайынов), «Абай»

(Бауыржан
Елеуов)

шаруа
қожа-

дейді округ басшысы.

Округ халқына биыл 8700 тонна шөп қажет деп жоспарланса, бұғынгі күні соның 8100 тоннасы дайын.

Шөп шығымы былтырғы жылмен салыстыруға келмейтінімен, шүкіршілік етуге болады: былтыр 1 гектардан 20 центнер шөп алынса, биыл 10 центнерден. Округтегі аз камтылған 4 отбасыға да қалалық еңбекпен камту және әлеуметтік мәселелер болімі арқылы 10 мың теңгеден каржы бөлініп, ол каржыға «Ақжар» (Жаңабай Құсайынов) шаруа қожалығы шөп төгіп берген.

Негізінен мал өнімімен күн көретін Екібастұз ауылдары округінде халқы баубақшамен де айналысып, дастархандарынан қекөніс айырған емес.

Төртүйдің ертеңі - Таңаттар

...Төртүйдің күні жанағына бір жұмбакты жасыра, қызыраш батып барады. Сәулесі Шідертің үстімен жылжып барып, жылы жаққа жиналып қиуласып жүрген қаз-үйректің қанатына тамды. Қотан сыртында кой кайырып жүрген кадірменді карт Қайыртай Байназов: «Қаралтарым, жүріңдерші, ақку көрсетейтін, көгілдірімен жүр», - дегенге барсақ, ақку үшіп кетіпти. Назарымыз атасының жаңында ересектерше сөз саптаған елгезек балаға ауды. Бұл Қайыртай ақсакалдың 6-сыныпта оқытын немересі Таат Қайыртай екен. Кішкентайынан тырбанып үй тірлігіне төсөліп өсken Таат: «Су тасып, қора тазалаймын. Атамды 3-4 сағатта ауыстырып көзек кел-

ауылдық округіне барып қайткан едік. Оңдағы елдің шебі үолі, етек-жөні жилю ренін көріп, қоңіліміз тогайды. Ат басын «АБИ» шаруа қожалығына бұрыш, шаруашылық директоры Егінбай Шмановқа жолықтық. Атына заты сай Егінбай аға астық қоймасының есігін айқара ашып, жыл жемісін көрсетті. Аумағы ат шаптырым қойма ішіндегі астық көзімізге қос уыстай болып қана көрінгенімен, округ әкімі Ерлан Қабылтаев әр нәрсемен егжей-тегжейлі таныстырып келеді.

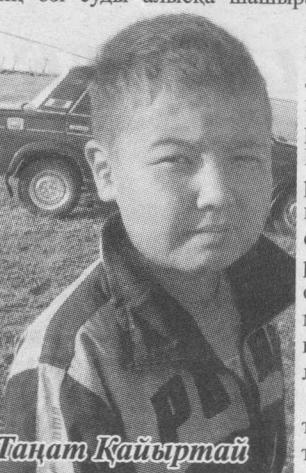

Картопты да

Пен округ әкімі Ерлан Қабылтаев әр нәрсемен егжей-тегжейлі таныстырып келеді.

Әне, анау тігінен-тік тартылып, қара жолды кесіп өтетін сүр құбырлардың басы өзенге барып тіреледі. Құбырға су әйдайтын - «Сигма» насосы. Одан соң өзен суы арық-арықты бойлап кете барады.

Анадайда оқшау тұрған «ДДН» тракторының бітімі бөлек. Сейтсек, «ДДН» дегениң нің өзі суды алысқа шашыптара себу (70

Тазат Қайсарай

метрлік қашықтыққа дейін) деген мағына бедреді екен гой. Бұл тұлпарың сонда картопты суару, топыракты қопсыту, өзге де мақсаттарға пайдаланылады.

-Голландтық картоптың түсі сары, ал «Невскийлерін» ақ түсті болады. Түсіне карай олардың сапасы да әр түрлі,- деп бәрін бүкпесіз айтып келе жаткан Ержан картопқағызын пен комбайнды таныстыруды да үмит калдырган жоқ. Бұл екеуінің де атқарап міндегі бір - картоп қазып, топырақтан аршу, жинау және қамбаға қыю. Екеуі де тракторға тіркелетін дүниес. «Комбайнды жақындаған Семейден 800 мың теңгеге сатып алдым», - деп анықтай түсті Ержан.

Лыктары ауыл тұрғындарына қолжетімді бағамен (13-15 мың теңге) шөп жеткізіп берілті.

-Тұрғындарды шөптен камтамасыз етуде белсенділік танытқан 14 шаруа қожалығына субсидия ресімдеп жатырмыз. Субсидия шабындық жердің әр гектарына 300 теңгеден төленеді, сондай-ақ жақын арада оларға үкімет тарапынан арзан жанар-жагар май да (78 теңге) тиіп қала ма деп күтүліміз,-

Атамды 3-4 сағатқа ауыстырып, кезек келгенде қой бағамын. Үздік оқимын. Атам энші, мен де оған елкептеп «Әке туралы жыр», «Тұған жер» сияқты әндерді айтамын. Ең сүйкіті ісім - сабак оқу!»- деп тақыллады.

Бір аңғарғанымыз, Төртүйде жаяу жүргінші атымен жок: мал қайтарса да, «сварщик» ізделсе де мұндағының бәрі жоқ дегенде «Жигули» мініп шығады.

Бір жағы - қойнына тарих сырын бүккен Қаражар, бір жағы әк тас, кварц құмға беккен қос Ақжары бар, «Бісмілланды» айтпасаң зулиелерінің қасиеті Шідертіден асырмай тастайтын Екібастұз ауылдық округі артта қалды. Алда - ойқы-шойкы жол. Екібастұздан қатынайтын күре жолдың Төртүй ауыльна бүрілсісіндеңде қашықтығы 18 шакырым жол 16 жыл жөндеу көрмеген. Қазір қала әкімі бөлгөн 24 млн. теңгеге осы 18 шакырым мен Ақкөлгө апаратын 35 шакырым жол жөнделетін болыпты. Жөндеу жұмыстарын «Руслан и К» фирмасы бастап та жіберіпті.

...Шідертімен кимай қоштастық.

Жанағұл Қадырова,
Төртүй ауылы

Картоп өсірген кәсіпкер

Кіші Ақжарды мекендер отырған «Айбек» шаруа қожалығының басшысы Ержан Шайкеновтің көкөніс өсірумен шұғылданғанына биыл 10 жылдың жүзі болышты. Жердің тілін тапқан Ержан - уақыт ағымынан қалыспай, «заманы тұлға болса, тазы болып шалған» пысық жігіттің бірі.

Шаруашылықтың картоп алқабына барғанымызда, терімші қызы-жігіттер дымқыл топырақ бетінде аппақ болып кезді қызықтырыған картоптың көлемінә қарай сұрыпта, кантарға шелектеп салып жатты. Бүйірлері томпиган «кытайский» қантар сап түзеп, бейнебір кардан соккан акқаладай бола қалған. Егістік басына мінетін қызыл «Жигулинер» «Картофель» атты кітапты тастамай, күні-түні ізденісте жүретін Ержан